

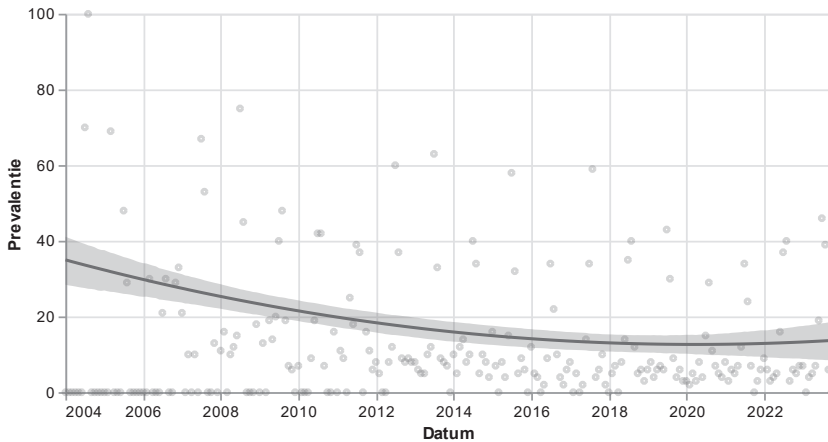
Het is tijd voor komkommertijd

Jos Slabbekoorn

De hedendaagse mediaomgeving wordt gekenmerkt door een voortdurende stroom van nieuwsberichten die vaak gewichtige en soms schijnbaar onoverkomelijke problemen en crises benadrukken. Terwijl nieuwsorganisaties wereldwijd onvermoeibaar werken om het publiek te informeren, leidt dit tot een eindeloze hoeveelheid informatie over de problematiek in de wereld. Voorheen was er sprake van komkommertijd, een periode in de zomer waarin de stroom aan informatie stagneerde wanneer veel journalisten en politici met vakantie waren en er weinig serieus nieuws te melden was. In plaats daarvan werden lichtere en soms sensationele verhalen gebruikt om de krantenkolommen te vullen. Deze periode vormde een adempauze waarin je je geen zorgen hoefde te maken over de wereldproblematiek, en het nieuwsbulletin moest worden gevuld met lichtere en amusante verhalen.

Echter was er weinig tijd voor komkommertijd deze zomer. Hoewel het weer in Nederland opmerkelijk gemiddeld was, werden we overweldigd door meldingen over dringende gebeurtenissen elders. In de afgelopen zomerperiode ervoer Zuid-Europa een aanzienlijke periode van intense hitte en droogte, wat scherp contrasteerde met de daaropvolgende overvloedige regenval in Noorwegen, Zweden, Slovenië en andere landen. Het noorden van Italië werd herhaaldelijk getroffen door heftige weersomstandigheden, waarbij vooral de indrukwekkende hagelbuien de aandacht trokken. Niet minder opmerkelijk was het feit dat juli als de warmste maand ooit geregistreerd werd op onze planeet; volgens deskundigen een zorgwekkend teken dat de opwarming van de aarde een aanzienlijke impact heeft op onze leefomgeving (NOS, 2023a).

Tijdens het politieke zomerreces bracht het aftreden van kabinet Rutte IV en de aankomende Tweede Kamerverkiezingen ook geen onderbreking in het politieke nieuws. Pieter Omtzigt richtte zijn eigen partij op, bekend als het Nieuw Sociaal Contract. Daarnaast waren er meldingen van een toenemend aantal parlaments- en kabinetsleden die aankondigden de politiek te verlaten vanwege de hoge werkdruk en de invloed van bedreigingen (NOS, 2023b). Ten slotte werden we overspoeld met berichten over de oorlog

Figuur 1: Prevalentie van het gebruik van het woord “komkommertijd” als zoekterm op Google van 2004 tot op heden.

Bron: Google Trends. Notitie: De prevalentie van het gebruik van de zoekterm “komkommertijd” op Google per maand (weergegeven als punten) en de geschatte waarde van de prevalentie van het gebruik van de zoekterm “komkommertijd” als een kwadratische functie van tijd. De gemiddelde schatting (weergegeven als lijn) en betrouwbaarheidsinterval (weergegeven als gekleurd gebied) op basis van een Bayesian posteriorverdeling van 10000 iteraties.

in Oekraïne, variërend van de inzet van F-16's tot de voortdurende successen en tegenslagen aan het front.

Hoewel deze zomer een uitzondering lijkt te zijn, valt deze in de trend waarbij de nieuwscyclus telkens een kortere adempauze geeft en er ook tijdens de zomer telkens meer nieuwswaardige berichten komen. Een belangrijke graadmeter voor wat onze samenleving bezighoudt, is de manier waarop we Google gebruiken (Choi & Varian, 2012). In Figuur 1 wordt de prevalentie van het gebruik van de zoekterm “komkommertijd” in Nederland weergegeven van 2004 tot nu toe.¹ Hierin valt een duidelijke trend op te maken, namelijk ieder jaar komt komkommertijd telkens minder voor in onze zoektermen. Waar de prevalentie op januari 2004 gemiddeld 35,0% was ($B = 34,973$; $CI_{95\%} = [28,402- 41,103]$), is was dat in september dit jaar nog maar 13,6% ($B = 13,684$; $CI_{95\%} = [8,429- 18,571]$); een afname van 21,4 procentpunt ($B = 21,289$; $CI_{95\%} = [14,268- 27,680]$). Deze afname valt op twee manieren te duiden. Enerzijds door het feit dat er minder komkommertijd-berichten zijn. Anderzijds, doordat mensen minder vaak bewust opzoek gaan naar komkommertijd nieuwsberichten. Dit laatste valt in lijn met een mogelijke toename van mediamoeheid.

Daarnaast valt op dat naarmate de tijd vordert er telkens minder spreiding is in de geobserveerde prevalentie van het gebruik van de zoekterm “komkommertijd”. Aan het einde van de observatieperiode wordt er in de zomermaanden minder gezocht op de zoekterm komkommertijd dan aan het begin van de observatieperiode. In augustus 2004 was de zoekprevalentie het hoogst met een prevalentiescore van 100, afgelopen zomer was de zoekprevalentiescore niet hoger dan 46. Daarnaast valt op dat het begrip komkommertijd met de tijd minder vaak een prevalentiescore heeft van 0. Dit laat zien dat komkommertijd ook buiten de zomerperiode met enige mate voorkomt, en zou kunnen betekenen dat het begrip telkens meer inburgert.

Juist nu lijken mensen een adempauze te kunnen gebruiken van het nieuws. Een kleine, maar groter wordende groep besluit om helemaal geen nieuws meer te consumeren, om zo hun mentale gezondheid te beschermen van de negatieve en pessimistische nieuwsberichten. Onderzoek laat zien dat nieuwsmijden een positief effect kan hebben op het verbeteren van de mentale gezondheid. Bijvoorbeeld een recente studie tijdens de COVID19-pandemie, liet zien dat de mentale gezondheid van individuen die nieuwsmeden verbeterde (Mannell & Meese, 2022). Echter, is het misschien juist nu wel van essentieel belang om nieuws te blijven lezen. Het lezen van nieuws stelt mensen in staat om op de hoogte te blijven van wat er in de wereld gebeurt. Het biedt actuele informatie over gebeurtenissen, trends en ontwikkelingen op lokaal, nationaal en internationaal niveau. Deze bewustwording is cruciaal om geïnformeerde beslissingen te nemen in ons persoonlijke leven en als samenleving. Daarnaast bevordert het lezen van nieuws de maatschappelijke betrokkenheid. Het stelt burgers in staat om te begrijpen hoe hun overheden functioneren, welke beleidsbeslissingen worden genomen en hoe deze van invloed zijn op hun leven. Dit kan mensen inspireren om deel te nemen aan het democratische proces door te stemmen, deel te nemen aan openbare discussies en zich in te zetten voor verandering (Michikyan & Suárez-Orozco, 2016).

Het is begrijpelijk dat mensen de behoefte voelen aan een adempauze van de voortdurende stroom van nieuws en de soms overweldigende hoeveelheid problemen en crises die we in de hedendaagse mediaomgeving tegenkomen. Het balanceren van ontspanning met bewuste informatieconsumptie is echter cruciaal voor een weloverwogen en actieve betrokkenheid bij de wereld om ons heen. Het is daarom tijd voor een adempauze, zodat men weer vol goede moed kan nieuwslezen. Het is tijd voor komkommertijd.

Noot

1. Een Bayesian model is geschat in Python 3.10.10 met gebruik van het package Bambi 0.11.0. Hierbij werd het kwadratische effect van tijd gemoedeleerd. Hierbij is gebruik gemaakt van default priorverdelingen, met een burn-in-fase en posteriorverdeling met 10000 iteraties. Het model convergeerde naar behoren.

Literatuur

- Choi, H., & Varian, H. (2012). Predicting the Present with Google Trends. *Economic Record*, 88(s1), 2–9. <https://doi.org/10.1111/j.1475-4932.2012.00809.x>
- NOS. (2023a, July 15). *Verkiezingen in aantocht: Wie vertrekt er uit Den Haag en wie blijft?* <https://nos.nl/collectie/13944/artikel/2482876-verkiezingen-in-aantocht-wie-vertrekt-er-uit-den-haag-en-wie-blijft>
- NOS. (2023b, September 1). *De zomer van 2023: ‘Zoveel contrast in één zomer is heel bijzonder’*. <https://nos.nl/collectie/13871/artikel/2488819-de-zomer-van-2023-zoveel-contrast-in-een-zomer-is-heel-bijzonder>
- Mannell, K., & Meese, J. (2022). From Doom-Scrolling to News Avoidance: Limiting News as a Wellbeing Strategy During COVID Lockdown. *Journalism Studies*, 23(3), 302–319. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2021.2021105>
- Michikyan, M., & Suárez-Orozco, C. (2016). Adolescent Media and Social Media Use: Implications for Development. *Journal of Adolescent Research*, 31(4), 411–414. <https://doi.org/10.1177/07435584166643801>